

IV

(Akty přijaté před 1. prosincem 2009 podle Smlouvy o ES, Smlouvy o EU a Smlouvy o Euratomu)

ROZHODNUTÍ KONTROLNÍHO ÚŘADU ESVO

č. 254/09/KOL

ze dne 10. června 2009,

kterým se po sedmdesáté prvé mění procesní a hmotná pravidla v oblasti státní podpory vložením nové kapitoly o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy

KONTROLNÍ ÚŘAD ESVO ⁽¹⁾,

VZHLEDEM K TOMU, že Komise Evropských společenství (dále jen „Komise ES“) dne 25. února 2009 přijala oznámení o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy ⁽²⁾,

S OHLEDEM na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru ⁽³⁾, a zejména na články 61 až 63 a protokol 26 této dohody,

VZHLEDEM K TOMU, že se toto sdělení týká i Evropského hospodářského prostoru,

S OHLEDEM na Dohodu mezi státy ESVO o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora ⁽⁴⁾, a zejména na článek 24 a čl. 5 odst. 2 písm. b) uvedené dohody,

VZHLEDEM K TOMU, že v celém Evropském hospodářském prostoru je třeba zajistit jednotné uplatňování pravidel EHP pro státní podporu,

VZHLEDEM K TOMU, že podle článku 24 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru uplatňuje Kontrolní úřad ustanovení Dohody o EHP týkající se státní podpory,

VZHLEDEM K TOMU, že podle bodu II v položce „VŠEOBECNÉ“ na konci přílohy XV Dohody o EHP má Kontrolní úřad ESVO přijmout po konzultaci s Komisí právní akty odpovídající právním aktům přijatým Evropskou komisí,

PO KONZULTACI s Evropskou komisí,

VZHLEDEM K TOMU, že podle čl. 5 odst. 2 písm. b) Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru vydá Kontrolní úřad oznámení nebo pokyny k záležitostem, kterými se Dohoda o EHP zabývá, pokud to tato dohoda nebo Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru výslovně stanoví nebo pokud to Kontrolní úřad považuje za nezbytné,

S ODKAZEM na skutečnost, že Kontrolní úřad vyzval dopisem ze dne 22. dubna 2009 státy ESVO k podání připomínek k této věci,

PŘIJAL TOTO ROZHODNUTÍ:

S ODKAZEM na procesní a hmotná pravidla v oblasti státní podpory přijatá Kontrolním úřadem dne 19. ledna 1994 ⁽⁴⁾,

Článek 1

Pokyny ke státní podpoře budou pozměněny vložením nové kapitoly o vymáhání práva státní podpory vnitrostátními soudy. Nová kapitola je uvedena v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

Stávající kapitola o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Kontrolním úřadem ESVO v oblasti státní podpory se zrušuje.

⁽¹⁾ Dále jen „Kontrolní úřad“.

⁽²⁾ Dále jen „Dohoda o EHP“.

⁽³⁾ Dále jen „Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru“.

⁽⁴⁾ Pravidla pro uplatňování a výklad článků 61 a 62 Dohody o EHP a článku 1 protokolu 3 k Dohodě o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, která byla přijata a vydána Kontrolním úřadem ESVO dne 19. ledna 1994, zveřejněná v Úředním věstníku Evropské unie (dále jen Úř. věst.) L 231, 3.9.1994, s. 1. a dodatku EHP č. 32 ze dne 3. září 1994, s. 1. Pokyny byly naposledy pozměněny dne 22. dubna 2009. Dále jen „pokyny pro státní podporu“. Aktualizované znění Pokynů pro státní podporu je k dispozici na internetové stránce Kontrolního úřadu:

<http://www.eftasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 85, 9.4.2009, s. 1.

Článek 3

Pouze anglické znění je závazné.

V Bruselu dne 10. června 2009.

Za Kontrolní úřad ESVO

Per SANDERUD
předseda

Kurt JÄGER
člen sboru

PŘÍLOHA

VYMÁHÁNÍ PRÁVA STÁTNÍ PODPORY VNITROSTÁTNÍMI SOUDY ⁽¹⁾

ÚVOD

1. Evropská komise vydala oznámení o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy členských států ES ⁽²⁾. Tento nezávazný právní akt obsahuje zásady a pravidla, kterými se Evropská komise v oblasti státních podpor řídí. Rovněž vysvětluje, jak má probíhat spolupráce mezi Evropskou komisí a vnitrostátními soudy členských států EC.
2. Kontrolní úřad ESVO („Kontrolní úřad“) má za to, že výše zmíněné oznámení má význam pro EHP. Kontrolní úřad za účelem zachování rovných podmínek hospodářské soutěže a zajištění jednotného uplatňování pravidel EHP v oblasti státních podpor v celém Evropském hospodářském prostoru přijímá tuto kapitolu při současném zohlednění nezávislosti vnitrostátních soudů států ESVO.
3. Kontrolní úřad je odhodlán zaujímat striktní přístup k protiprávní a neslučitelné státní podpoře. Navzdory skutečnosti, že skutečné soukromoprávní vymáhání u vnitrostátních soudů hrálo v oblasti státní podpory doposud poměrně omezenou roli, se Kontrolní úřad domnívá, že soukromoprávní žaloby týkající se vymáhání mohou pro politiku státní podpory zajistit značné přínosy. Řízení u vnitrostátních soudů třetím stranám umožňuje zabývat se mnoha problémy souvisejícími se státní podporou přímo na vnitrostátní úrovni a tyto problémy řešit. Mimoto mohou vnitrostátní soudy v případě porušení pravidel státní podpory poskytnout žalobcům velmi účinné opravné prostředky. To zase může přispět k celkově větší disciplíně v oblasti státní podpory.
4. Hlavním cílem této kapitoly je informovat vnitrostátní soudy a třetí strany o dostupných opravných prostředcích v případě porušení pravidel státní podpory a poskytnout jim pokyny k uplatňování těchto pravidel v praxi. Kontrolní úřad mimoto usiluje o rozvoj spolupráce s vnitrostátními soudy zavedením praktičtějších nástrojů na podporu vnitrostátních soudců při jejich každodenní práci.
5. Tato kapitola nahrazuje kapitolu pokynů Kontrolního úřadu ESVO ke státní podpoře o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Kontrolním úřadem ESVO v oblasti státní podpory ⁽³⁾ a není jí dotčen výklad Dohody o EHP a právních předpisů prováděných Soudním dvorem ESVO.

1. ÚLOHA VNITROSTÁTNÍCH SOUDŮ PŘI VYMÁHÁNÍ PRÁVA STÁTNÍ PODPORY

1.1. Obecné záležitosti

1.1.1. Určení státní podpory

6. První otázkou, se kterou se vnitrostátní soudy a možná žalobci potýkají, je to, zda dané opatření skutečně představuje státní podporu ve smyslu článku 61 Dohody o EHP.
7. Ustanovení čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP zahrnuje „podpory poskytované v jakékoli formě členským státem ES, státem ESVO nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi smluvními stranami“.
8. Pojem státní podpory není omezen na dotace ⁽⁴⁾. Zahrnuje mimo jiné rovněž daňové úlevy a investice z veřejných prostředků poskytnuté v situacích, kdy by soukromý investor odmítl podporu poskytnout ⁽⁵⁾. To, zda je podpora poskytnuta přímo státem nebo veřejnými či soukromými subjekty zřízenými nebo pověřenými státem za účelem spravování podpory, není v tomto ohledu rozhodující ⁽⁶⁾. Aby však byla veřejná podpora považována za státní

⁽¹⁾ Tato kapitola odpovídá oznámení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (Úř. věst. C 85, 9.4.2009, s. 1) a nahrazuje stávající kapitolu pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Kontrolním úřadem ESVO v oblasti státní podpory (Úř. věst. L 274, 26.10.2000, s. 19 a dodatek EHP č. 48, 26.10.2000, s. 33).

⁽²⁾ Oznámení Komise o prosazování právní úpravy státní podpory vnitrostátními soudy (Úř. věst. C 85, 9.4.2009, s. 1).

⁽³⁾ Tato kapitola odpovídá oznámení Komise o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Komisí v oblasti státní podpory (Úř. věst. C 312, 23.11.1995, s. 8) a jejím prostřednictvím byly vytvořeny mechanismy pro spolupráci a výměnu informací mezi Kontrolním úřadem a vnitrostátními soudy.

⁽⁴⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *GIL Insurance a ostatní*, C-308/01, Sb. rozh. 2004, s. I 4777, bod 69; rozsudek Soudního dvora ve věci *Banco Exterior de España v. Ayuntamiento de Valencia*, C-387/92, Sb. rozh. 1994, s. I 877, bod 13; rozsudek Soudního dvora ve věci *Piaggio*, C-295/97, Sb. rozh. 1999, s. I 3735, bod 34; rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI*, C-39/94, bod 58; rozsudek Soudního dvora ve věci *Enirisorse*, C-237/04, Sb. rozh. 2006, s. I 2843, bod 42 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Itálie v. Komise*, C-66/02, Sb. rozh. 2005, s. I 10901, bod 77.

⁽⁵⁾ Viz stanovisko generálního advokáta Jacobse ve spojených věcech C-278/92, C-279/92 a C-280/92, *Španělsko v. Komise*, Sb. rozh. 1994, s. I 4103, bod 28: „O státní podporu jde, pokud členský stát dává podniku k dispozici finanční prostředky, které by za obvyklého průběhu událostí neposkytl soukromý investor, jenž používá obvyklá obchodní kritéria, a bez ohledu na jiné prvky sociální, politické nebo lidské povahy“.

⁽⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Francie*, C-290/83, Sb. rozh. 1985, s. 439, bod 14 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Francie v. Komise*, C-482/99, Sb. rozh. 2002, s. I 4397, body 36 až 42.

podporou, musí být poskytnuta ve prospěch určitých podniků nebo určitých odvětví výroby („selektivita“) na rozdíl od obecných opatření, na něž se čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP nevztahuje (7). Mimoto musí narušovat nebo hrozit narušením hospodářské soutěže a musí ovlivňovat obchod mezi smluvními stranami Dohody o EHP (8).

9. Judikatura soudu ESVO a soudů Evropského společenství (9) a rozhodnutí přijatá Kontrolním úřadem a Evropskou komisí se často zabývají otázkou, zda se určitá opatření mají považovat za státní podporu. Kontrolní úřad mimoto vydal podrobné pokyny k řadě složitých otázek, například k uplatňování zásady soukromého investora (10) a testu soukromého věřitele (11), podmínkám, za nichž je nutno považovat státní záruky za státní podporu (12), nakládání s prodejem veřejných pozemků (13), pojištění vývozních úvěrů (14), přímému zdanění podnikatelské činnosti (15), investicím rizikového kapitálu (16) a ke státní podpoře výzkumu, vývoje a inovací (17). Rovněž nařízení Komise o podpoře pod hranicí *de minimis* (18) bylo začleněno do Dohody o EHP. Cennou pomoc ohledně pojmu státní podpory mohou vnitrostátní soudům a možným žalobcům poskytnout judikatura soudu ESVO a Evropského soudního dvora, pokyny Kontrolního úřadu a rozhodovací praxe.
10. V případě pochybností ohledně kvalifikace státní podpory mohou vnitrostátní soudy požádat Kontrolní úřad o stanovisko podle oddílu 2 této kapitoly. Tím není dotčena možnost vnitrostátního soudu postoupit záležitost soudu ESVO k vydání poradního stanoviska podle článku 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

(7) Jednoznačná analýza tohoto rozlišování je uvedena ve stanovisku generálního advokáta Darmona ve spojených věcech C-72/91 a C-73/91, *Sloman Neptun v. Bodo Ziesemer*, Sb. rozh. 1993, s. I 887. Viz též spojené věci E-5/04, E-6/04 a E-7/04 *Fesil and Finnjord a.o. v. Kontrolní úřad ESVO*, Sb. rozh. 2005, zpráva Soudního dvora ESVO 121, body 76–87 a věc E-6/98 *Vláda Norska v. Kontrolní úřad ESVO*, Sb. rozh. 1999, zpráva Soudního dvora ESVO 74, body 33–38.

(8) Viz spojené věci E-5/04, E-6/04 a E-7/04 *Fesil and Finnjord a.o. v. Kontrolní úřad ESVO*, body 93–102. Viz také spojené věci C-393/04 a C-41/05 *Air Liquide Industries Belgium*, Sb. rozh. 2006, s. I 5293, body 33 až 36; rozsudek Soudního dvora ve věci *Cassa di Risparmio di Firenze a ostatní*, C-222/04, Sb. rozh. 2006, s. I 289, body 139 až 141 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Itálie v. Komise*, C-310/99, Sb. rozh. 2002, s. I 2289, body 84 až 86.

(9) Vhodným příkladem je rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci *Altmark, Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, C-280/00, Sb. rozh. 2003, s. I 7747. Viz též např. věc *Vláda Norska v. Kontrolní úřad ESVO*, E-6/98, a spojené věci E-5/04, E-6/04 a E-7/04 *Fesil and Finnjord a.o. v. Kontrolní úřad ESVO*, body 76–87.

(10) Ohledně testu soukromého investora viz rozsudek Soudního dvora ve věci *Belgie v. Komise („Tubemeuse“)*, C-142/87, Sb. rozh. 1990, s. I 959; rozsudek Soudního dvora ve věci *Itálie v. Komise (ALFA Romeo)*, C-305/89, Sb. rozh. 1991, s. I 1603, body 19 a 20. Pokud jde o podrobné odůvodnění, viz spojené věci T-228/99 a T-233/99 *Westdeutsche Landesbank Girozentrale v. Komise*, Sb. rozh. 2003, s. II 435, bod 245 a další. Viz též kapitola pokynů Kontrolního úřadu ESVO pro státní podporu státním holdingovým společnostem (Úř. věst. L 231, 3.9.1994, s. 1, dodatek EHP č. 32, 3.9.1994, s. 1). Tato kapitola vychází z věstníku ES 9–1984 o použití [ex] článků 92 a 93 Smlouvy o EHS na státní holdingové společnosti (Věstník Evropských společenství č. 9–1984), začleněné do bodu 9 přílohy XV Dohody o EHP. Viz též kapitulu pokynů Kontrolního úřadu pro státní podporu o použití ustanovení o státní podpoře veřejným podnikům v oblasti zpracovatelského průmyslu (Úř. věst. L 231, 3.9.1994, s. 1, dodatek EHP č. 32, 3.9.1994, s. 1). Tato kapitola odpovídá sdělení Komise o použití [ex] článků 92 a 93 Smlouvy o EHS a článku 5 směrnice Komise 80/723/EHS o veřejných podnicích v oblasti zpracovatelského průmyslu (Úř. věst. C 307, 13.11.1993, s. 3). Pokud jde o použití této zásady ve vztahu k financování letišť, viz kapitulu pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře pro financování letišť a pro státní podpory na zahájení činnosti pro letecké společnosti s odletem z regionálních letišť (Úř. věst. L 62, 6.3.2008, s. 30, dodatek EHP č. 12, 6.3.2008, s. 3). Tato kapitola odpovídá pokynům Společenství pro financování letišť a pro státní podpory na zahájení činnosti pro letecké společnosti s odletem z regionálních letišť (Úř. věst. C 312, 9.12.2005, body 42 až 52, s. 1).

(11) Rozsudek Soudního dvora ve věci *Španělsko v. Komise*, C-342/96, Sb. rozh. 1999, s. I 2459, bod 34 a rozsudek Soudního dvora ve věci *DM Transport*, C-256/97, Sb. rozh. 1999, s. I 3913, bod 25.

(12) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře na státní záruky (dosud nezveřejněno). Tato kapitola odpovídá sdělení Komise o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory ve formě záruk (Úř. věst. C 155, 20.6.2008, s. 10).

(13) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu pro státní podporu o prvcích státní podpory při prodeji pozemků a staveb orgány veřejné moci (Úř. věst. L 137, 8.6.2000, dodatek EHP č. 26, 8.6.2000, s. 19). Tato kapitola odpovídá sdělení Komise o prvcích státní podpory při prodeji pozemků a staveb orgány veřejné moci (Úř. věst. C 209, 10.7.1997, s. 3).

(14) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře na krátkodobé pojištění vývozních úvěrů (Úř. věst. L 120, 23.4.1998, s. 27, dodatek EHP č. 16, 23.4.1998, s. 1), naposledy pozměněných rozhodnutím Kontrolního úřadu č. 95/06/KOL (Úř. věst. L 324, 23.11.2006, s. 38, dodatek EHP č. 57, 23.11.2006, s. 28). Tato kapitola odpovídá sdělení Komise členským státům na základě čl. [93 odst. 1] Smlouvy o ES, kterým se použijí články [92] a [93] Smlouvy na krátkodobé pojištění vývozních úvěrů (Úř. věst. C 281, 17.9.1997, s. 4), naposledy pozměněné sdělením Komise členským státům o změně sdělení podle čl. [93 odst. 1] Smlouvy o ES o užití článků [92] a [93] Smlouvy o ES na pojištění krátkodobých vývozních úvěrů (Úř. věst. C 325, 22.12.2005, s. 22).

(15) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu pro státní podporu o použití předpisů o státní podpoře týkajících se přímého zdanění podnikatelské činnosti (Úř. věst. L 137, 8.6.2000, s. 20, dodatek EHP č. 26, 8.6.2000, s. 10). Tato kapitola odpovídá sdělení Komise o použití předpisů o státní podpoře v případě opatření týkajících se přímého zdanění podnikatelské činnosti (Úř. věst. C 384, 10.12.1998, s. 3).

(16) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o státní podpoře na podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků (dosud nezveřejněno). Tato kapitola vychází z pokynů Společenství pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků (Úř. věst. C 194, 18.8.2006, s. 2).

(17) Kapitola pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře výzkumu, vývoje a inovací (dosud nezveřejněno). Tato kapitola odpovídá rámci Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (Úř. věst. C 323, 30.12.2006, s. 1).

(18) Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu *de minimis* (Úř. věst. L 379, 28.12.2006, s. 5), začleněné do Dohody o EHP v bodě 1ea přílohy XV Dohody rozhodnutím Smíšeného výboru EHP č. 29/2007 (Úř. věst. L 209, 9.8.2007, s. 52 a dodatek EHP č. 38, 9.8.2007, s. 34).

1.1.2. Povinnost nečinnosti

11. Podle poslední věty čl. 1 odst. 3 v části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nesmí státy ESVO provést opatření státní podpory bez předchozího souhlasu Kontrolního úřadu (povinnost nečinnosti):

„Kontrolní úřad ESVO musí být včas informován o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohl podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 61 Dohody o EHP slučitelný s fungováním Dohody o EHP, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný stát neprovede zamýšlená opatření, dokud se v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí.“⁽¹⁹⁾

12. Existuje však řada okolností, kdy může být státní podpora poskytnuta právoplatně bez předchozího schválení Kontrolního úřadu:

a) Tak je tomu v případech, pokud se na opatření vztahuje obecné nařízení o blokových výjimkách⁽²⁰⁾. Jestliže opatření splňuje všechny požadavky obecného nařízení o blokových výjimkách, stát ESVO je zproštěn povinnosti oznámit plánované opatření podpory a povinnost nečinnosti neplatí.

b) Obdobně nepodléhá stávající podpora⁽²¹⁾ povinnosti nečinnosti. Do této kategorie patří mj. podpora poskytnutá v rámci režimu, který existoval před přistoupením státu ESVO k Dohodě o EHP nebo na základě režimu předem schváleného Kontrolním úřadem⁽²²⁾.

13. Řízení u vnitrostátních soudů ve věcech týkajících se státní podpory se může někdy týkat použitelnosti obecného nařízení o blokových výjimkách a/nebo existujícího nebo schváleného režimu podpory. Pokud jde o použitelnost nařízení nebo režimu, vnitrostátní soud může pouze posoudit, zda jsou splněny všechny podmínky nařízení nebo režimu. Pokud tomu tak není, nemůže posuzovat slučitelnost opatření podpory, jelikož toto posouzení přísluší výhradně Kontrolnímu úřadu⁽²³⁾.

14. Jestliže vnitrostátní soud musí určit, zda opatření spadá do schváleného režimu podpory, může pouze ověřit, zda jsou splněny všechny podmínky schvalujícího rozhodnutí. Pokud se problémy vzniklé na vnitrostátní úrovni týkají platnosti rozhodnutí Kontrolního úřadu, vnitrostátní soud by měl uplatňovat postup stanovený v článku 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽²⁴⁾. Možnost zpochybnit platnost příslušného rozhodnutí Kontrolního úřadu formou poradního stanoviska neexistuje, mohl-li žalobce nesporně napadnout rozhodnutí u soudu ESVO podle článku 36 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, avšak neučinil tak⁽²⁵⁾.

15. Vnitrostátní soud si může vyžádat stanovisko Kontrolního úřadu podle oddílu 2 této kapitoly, jestliže má pochybnosti o použitelnosti obecného nařízení o blokových výjimkách nebo existujícího či schváleného režimu podpory.

1.1.3. Příslušná úloha Kontrolního úřadu ESVO a vnitrostátních soudů

16. Vnitrostátní soudy i Kontrolní úřad hrají v rámci vymáhání práva státní podpory zásadní, avšak odlišnou úlohu⁽²⁶⁾.

⁽¹⁹⁾ Povinnost nečinnosti je zopakována v článku 3 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, jenž odráží nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [93] Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1) (dále jen „procesní nařízení“). Nařízení (ES) č. 659/1999 bylo dále začleněno do protokolu 26 Dohody o EHP rozhodnutím Smíšeného výboru EHP č. 164/2001 (Úř. věst. L 65, 7.3.2002, s. 46. dodatek EHP č. 13, 7.3.2002, s. 26). Pokud jde o okamžik poskytnutí podpory viz nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu *de minimis* (Úř. věst. L 379, 28.12.2006, s. 5) bod odůvodnění 10. Nařízení bylo začleněno do bodu 1ea přílohy XV Dohody o EHP rozhodnutím Smíšeného výboru EHP č. 29/2007 (Úř. věst. L 209, 9.8.2007, s. 52 a dodatek EHP č. 38, 9.8.2007, s. 34).

⁽²⁰⁾ Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (Úř. věst. L 214, 9.8.2008, s. 3), začleněné do Dohody o EHP v bodě 1j přílohy XV Dohody rozhodnutím Smíšeného výboru EHP č. 120/2008 (Úř. věst. L 339, 18.12.2008, s. 111. dodatek EHP č. 79, 18.12.2008, s. 20). Pravidla upravující přechod na nový režim jsou obsažena v článku 44 nařízení. Obecné nařízení o blokových výjimkách nahrazuje nařízení Komise (ES) č. 68/2007 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podpory na vzdělávání (Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 20), nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům (Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 33), nařízení Komise (ES) č. 2204/2002 ze dne 12. prosince 2002 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory zaměstnanosti (Úř. věst. L 337, 13.12.2002, s. 3) a nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 ze dne 24. října 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu (Úř. věst. L 302, 1.11.2006, s. 29).

⁽²¹⁾ Viz čl. 1 písm. b) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

⁽²²⁾ To neplatí, pokud samotný režim stanoví povinnost oznamování v jednotlivých případech v případě určitých druhů podpory. K pojmu existující podpory, viz rovněž rozsudek Soudního dvora ve věci *Namur-Les assurances du crédit v. Office national du dueroire a Belgique*, C-44/93, Sb. rozh. 1994, s. I 3829, body 28 až 34 a rozsudky ve spojených věcech *Fesil and Finnjord a.o. v. Kontrolní úřad ESVO*, E-5/04, E-6/04 a E-7/04, bod 157.

⁽²³⁾ Viz odstavec 17.

⁽²⁴⁾ Pokud jde o rozhodnutí o navrácení, viz odstavce 53–57 kapitoly pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor.

⁽²⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *TWD Textilwerke Deggendorf v. Německo*, C-188/92, Sb. rozh. 1994, s. I 833, body 17, 25 a 26; viz též spojené věci C-346/03 a C-529/03, *Atzeni a ostatní*, Sb. rozh. 2006, s. I 1875, bod 31 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Francie*, („Scott“), Sb. rozh. 2006, s. I 10071, bod 59.

⁽²⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 37; spojené věci C-261/01 a C-262/01, *Van Calster a Cleeren*, Sb. rozh. 2003, s. I 12249, bod 74 a rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 41.

17. Hlavní úlohou Kontrolního úřadu je ověřit slučitelnost navrhovaných opatření podpory s fungováním Dohody o EHP na základě kritérií stanovených v čl. 61 odst. 2 a 3 Dohody. Toto posouzení slučitelnosti je výlučnou pravomocí Kontrolního úřadu s výhradou přezkumu soudu ESVO. Vnitrostátní soudy nemají pravomoc prohlásit opatření státní podpory za slučitelné s čl. 61 odst. 2 nebo 3 Dohody o EHP⁽²⁷⁾.
18. Úloha vnitrostátního soudu závisí na příslušném opatření podpory a na tom, zda bylo řádně oznámeno a schváleno Kontrolním úřadem:
- a) Vnitrostátní soudy mohou být požádány, aby zasáhly v případech, kdy orgán státu ESVO⁽²⁸⁾ udělil podporu, aniž dodržel povinnost nečinnosti. Tato situace může nastat kvůli tomu, že podpora nebyla oznámena vůbec, nebo že vnitrostátní orgán podporu poskytl dříve, než ji Kontrolní úřad schválil. Úlohou vnitrostátních soudů v těchto případech je chránit práva jednotlivců, jichž se protiprávní poskytnutí podpory týká⁽²⁹⁾.
- b) Vnitrostátní soudy hrají důležitou úlohu rovněž ve vymáhání rozhodnutí o navrácení podpory přijatých podle čl. 14 odst. 1 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, vede-li posouzení Kontrolního úřadu k závěru, že protiprávně poskytnutá podpora není slučitelná s fungováním Dohody o EHP, a příslušnému státu ESVO je uloženo získat zpět od příjemce neslučitelnou podporu. Účast vnitrostátních soudů v těchto případech obvykle vyplývá z žalob podaných příjemci podpory za účelem přezkoumání legálnosti žádosti o navrácení podpory vydané vnitrostátními orgány. Avšak podle vnitrostátního procesního práva mohou přicházet v úvahu rozvěž další druhy soudního řízení (např. žaloby orgánů státu ESVO proti příjemci s cílem úplného výkonu rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení).
19. Při ochraně zájmů jednotlivců musí vnitrostátní soudy plně přihlížet k účinnosti čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru a zájmům trhu EHP.
20. Úloha vnitrostátních soudů ve výše uvedených situacích je podrobněji vyložena v oddílech 1.2 a 1.3 této kapitoly.
- 1.2. Úloha vnitrostátních soudů při provádění čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru – protiprávní státní podpora**
21. Podle judikatury Evropského soudního dvora plynou z povinnosti nečinnosti obsažené v čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES, z něhož vychází poslední věta čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, přímo uplatnitelná práva dotčených stran (např. soutěžitelů příjemce)⁽³⁰⁾. Tyto dotčené strany mohou svá práva vymáhat podáním žalob u příslušných vnitrostátních soudů proti členskému státu ES, jenž podporu poskytl. Rozhodování o těchto žalobách a tedy ochrana práv soutěžitele podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES je jednou z nejdůležitějších úloh vnitrostátních soudů v oblasti státní podpory.
22. Vnitrostátní soudy ve státech ESVO plní stejnou funkci. V případě států ESVO se však platnost práva EHP řídí ústavním právem podle protokolu 35 Dohody o EHP. Protokol 35 ukládá státům ESVO, aby, bude-li to nezbytné pro případné řešení rozporů mezi předpisy vyplývajícími z provádění pravidel EHP a jinými právními předpisy, zavedly do svých právních předpisů pravidlo, že v těchto případech jsou pravidla EHP nadřazena. Podle soudu ESVO musí být jednotlivci a hospodářské subjekty oprávněni dovolat se a uplatnit na vnitrostátní úrovni všechna práva, která lze z ustanovení práva EHP⁽³¹⁾ vyvozovat, jako kdyby byla nebo se stala součástí příslušného vnitrostátního právního řádu, pokud jsou tato práva bezpodmínečná a dostatečně přesná⁽³²⁾. Podle názoru Kontrolního úřadu a v souladu s judikaturou Evropského soudního dvora ohledně totožného ustanovení čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES splňuje čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru implicitní kritéria uvedená v protokolu 35 Dohody o EHP tím, že je bezpodmínečný a dostatečně přesný.

⁽²⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, Sb. rozh. 2008, s. I 469, bod 38; rozsudek Soudního dvora ve věci *Loroy a ostatní v. belgický stát*, C-17/91, Sb. rozh. 1992, s. I 6523, bod 30 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. Francie*, C-354/90, bod 14.

⁽²⁸⁾ To zahrnuje orgány na celostátní, regionální a místní úrovni.

⁽²⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, body 38 a 44; spojené věci C-261/01 a C-262/01, *Van Calster a Cleeren*, bod 75 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Piaggio*, C-295/97, bod 31.

⁽³⁰⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Costa v. E.N.E.L.*, 6/64, Sb. rozh. 1964, s. 1141; rozsudek Soudního dvora ve věci *Lorenz GmbH v. Bundesrepublik Deutschland a ostatní*, 120/73, Sb. rozh. 1973, s. 1471, bod 8 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. Francie*, C-354/90, bod 11.

⁽³¹⁾ V této souvislosti viz preambule Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, která vysvětluje, že „cílem smluvních stran Dohody o EHP je při plném respektování nezávislosti soudů dosáhnout a dodržovat jednotný výklad a uplatňování ustanovení Dohody o EHP a odpovídajících právních předpisů Společenství, které jsou v podstatné míře pojaty do Dohody, a dosáhnout rovného zacházení s jednotlivci a hospodářskými subjekty, pokud jde o čtyři svobody a podmínky hospodářské soutěže“. V preambuli se dále uvádí, že „při uplatňování protokolů 1 až 4 této dohody je třeba před vstupem v platnost této dohody věnovat náležitou pozornost právní a správní praxi Komise Evropských společenství“.

⁽³²⁾ Rozsudek ve věci *Ravintolitoistijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94, Sb. Rozh. 1994-1995, zpráva Soudního dvora ESVO 15, bod 77.

23. Skutečnost, že poslední věta čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru byla začleněna do vnitrostátního právního řádu států ESVO⁽³³⁾, poskytuje dotčeným stranám možnost podat u vnitrostátních soudů žalobu proti porušení ustanovení o nečinnosti. Vnitrostátní soud by měl následně využít všechny vhodné nástroje a opravné prostředky a uplatnit všechna příslušná ustanovení vnitrostátního práva, aby ve svém vnitrostátním právu uvedl v platnost provádění poslední věty čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽³⁴⁾.
24. Základní úloha, kterou v této souvislosti hrají vnitrostátní soudy, vyplývá rovněž ze skutečnosti, že pravomoci Kontrolního úřadu chránit soutěžitele a ostatní třetí strany před protiprávní podporou jsou omezené. Co je nejdůležitější, Kontrolní úřad nemůže přijmout konečné rozhodnutí nařizující navrácení podpory pouze kvůli tomu, že podpora nebyla oznámena podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽³⁵⁾. Kontrolní úřad proto musí provést úplné posouzení slučitelnosti bez ohledu na to, zda byla či nebyla splněna povinnost nečinnosti⁽³⁶⁾. Toto posouzení může být časově náročné a pravomoci Kontrolního úřadu vydat předběžné příkazy k navrácení podpory podléhají velmi přísným právním požadavkům⁽³⁷⁾.
25. V důsledku toho poskytují žaloby u vnitrostátních soudů soutěžitelům a ostatním třetím stranám dotčeným protiprávní státní podporou důležitou právní ochranu. Právní cestou u vnitrostátních soudů je možné dosáhnout:
- a) zamezení vyplacení protiprávní podpory;
 - b) navrácení protiprávní podpory (bez ohledu na slučitelnost);
 - c) vymáhání úroků z protiprávní podpory;
 - d) náhrady škody pro soutěžitele a ostatní třetí strany a
 - e) předběžných opatření vůči protiprávní podpoře.
26. Každý z těchto opravných prostředků je podrobněji vysvětlen v oddílech 1.2.1 až 1.2.6 této kapitoly.
- 1.2.1. Zamezení vyplacení protiprávní podpory
27. Vnitrostátní soudy jsou povinny chránit práva jednotlivců dotčených porušením povinnosti nečinnosti. Vnitrostátní soudy proto musí v souladu s vnitrostátním právem vyvodit veškeré patřičné právní důsledky, pokud došlo k porušení čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽³⁸⁾. Povinnosti vnitrostátních soudů však nejsou omezeny na již vyplacenou protiprávní podporu. Vztahují se rovněž na případy, kdy má být protiprávní podpora teprve vyplacena. Vnitrostátní soudy musí chránit práva jednotlivců před možným porušováním těchto práv⁽³⁹⁾. Má-li být vyplacena protiprávní podpora, je vnitrostátní soud povinen zabránit uskutečnění této platby.
28. Povinnost vnitrostátních soudů zamezit vyplacení protiprávní podpory může vyplývat z různých procesních situací v závislosti na jednotlivých druzích žalob, které jsou podle vnitrostátního práva dostupné. Velmi často bude žalobce chtít zpochybnit platnost vnitrostátního aktu udělujícího protiprávní státní podporu. V těchto případech

⁽³³⁾ Ustanovení o nečinnosti bylo na Islandu provedeno článkem 30 zákona o hospodářské soutěži (Samkeppnislög) č. 44/2005, ve znění pozdějších předpisů (The Law Gazette, oddíl A, 20. května 2005). V Norsku je provedeno §1 nařízení č. 198 ze dne 21.2.2003 (Forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg til Protokoll 3 om nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93 (prosedyreforordningen)) ustanoveným královským dekretem ze dne 21. února 2003 podle zákona č. 117 o státní podpoře ze dne 27. listopadu 1992, viz čl. 61 Dohody o EHP, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení č. 198 bylo naposledy pozměněno nařízením č. 277 ze dne 3.3.2006, ustanoveným královským dekretem z téhož dne. Jelikož má Lichtenštejnsko monistický systém, ustanovení o nečinnosti je jako takové součástí lichtenštejnského vnitrostátního právního řádu (Liechtensteinisches Landesgesetzblatt, ročník 1995, č. 72, 28. dubna 1995).

⁽³⁴⁾ Při dodržování zásady uvedené v čl. 3 odst. 1 Dohody o EHP je však na vnitrostátním právním systému každého státu ESVO, aby stanovil právní postup vedoucí k tomuto výsledku, viz rozsudek Soudního dvora ve věci *Lorenz GmbH v. Bundesrepublik Deutschland a ostatní*, 120/73, Sb. rozh. 1973, s. 1471, bod 9.

⁽³⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *France v. Komise*, („Boussac“), C-301/87, Sb. rozh. 1990, s. I 307 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Belgie v. Komise*, („Tubemeuse“), C-142/87, Sb. rozh. 1990, s. I 959.

⁽³⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *France v. Komise*, („Boussac“), C-301/87, body 17 až 23; rozsudek Soudního dvora ve věci *Belgie v. Komise*, („Tubemeuse“), C-142/87, body 15 až 19; rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. France*, C-354/90, bod 14 a rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, bod 38.

⁽³⁷⁾ Viz čl. 11 odst. 2 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, který vyžaduje, aby neexistovaly pochybnosti o tom, že dotyčné opatření má charakter podpory, aby bylo nutné jednat ihned a aby existovalo závažné riziko podstatné a nenapravitelné újmy pro soutěžitele.

⁽³⁸⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. France*, C-354/90, bod 12; rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 40; rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 47 a rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, bod 41.

⁽³⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, body 38 a 44; spojené věci C-261/01 a C-262/01, *Van Calster a Cleeren*, bod 75 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Piaggio*, C-295/97, bod 31.

bude zamezení vyplacení protiprávní podpory obvykle logickým důsledkem zjištění, že akt udělující podporu je neplatný v důsledku toho, že stát ESVO porušil čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem⁽⁴⁰⁾.

1.2.2. Navrácení protiprávní podpory

29. Jestliže se vnitrostátní soud setká s protiprávně udělenou podporou, musí z této protiprávnosti vyvodit veškeré právní důsledky podle vnitrostátního práva. Vnitrostátní soud proto musí v zásadě nařídit úplné navrácení protiprávní státní podpory příjemcem⁽⁴¹⁾. Nařízení úplného navrácení protiprávní podpory je součástí povinnosti vnitrostátního soudu chránit individuální práva žalobce (např. soutěžitele) podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem. Povinnost vnitrostátního soudu vymáhat podporu zpět tudíž nezávisí na slučitelnosti opatření podpory s čl. 61 odst. 2 nebo 3 Dohody o EHP.
30. Jelikož vnitrostátní soudy musí nařídit úplné navrácení protiprávní podpory bez ohledu na její slučitelnost, navrácení může být rychlejší u vnitrostátního soudu než prostřednictvím stížnosti u Kontrolního úřadu. Na rozdíl od Kontrolního úřadu⁽⁴²⁾ se vnitrostátní soud může a musí omezit na určení, zda opatření představuje státní podporu a zda se na ně vztahuje povinnost nečinnosti.
31. Povinnost vnitrostátních soudů zajistit navrácení podpory však není absolutní. Podle rozhodnutí ve věci „SFEI“⁽⁴³⁾ mohou existovat mimořádné okolnosti, při nichž by navrácení protiprávní státní podpory nebylo přiměřené. Právní norma, která se v této souvislosti použije, by měla být podobná, jako je norma použitelná podle článku 14 a 15 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem⁽⁴⁴⁾. Jinými slovy, okolnosti, které by nebránily inkasnímu příkazu Kontrolního úřadu, nemohou odůvodnit to, že vnitrostátní soud upustil od úplného navrácení podpory. Norma, kterou soud ESVO v tomto ohledu použije, je velmi striktní⁽⁴⁵⁾. V souladu s přístupem uplatňovaným soudem ESVO a Evropským soudním dvorem se příjemce protiprávně udělené podpory v zásadě nemůže s ohledem na inkasní příkaz Kontrolního úřadu dovolávat oprávněných očekávání⁽⁴⁶⁾. Důvodem je to, že s řádnou péčí postupující hospodářský subjekt by byl schopen ověřit, zda byla obdržena podpora oznámena, či nikoli⁽⁴⁷⁾.
32. K odůvodnění toho, že vnitrostátní soud nenařídil navrácení podpory podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem, proto musí k oprávněným očekáváním na straně příjemce vést zvláštní a konkrétní skutečnost⁽⁴⁸⁾. Tak tomu může být v případě, jestliže Kontrolní úřad sám poskytl jasná ujištění, že příslušné opatření nepředstavuje státní podporu nebo že se na ně nevztahuje povinnost nečinnosti⁽⁴⁹⁾.
33. V souladu s judikaturou Evropského soudního dvora⁽⁵⁰⁾ povinnost vnitrostátního soudu nařídit úplné navrácení protiprávní státní podpory zaniká, jestliže v době vyhlášení rozsudku vnitrostátním soudem již Kontrolní úřad rozhodl, že podpora je slučitelná s fungováním Dohody o EHP. Jelikož účelem povinnosti nečinnosti je zajistit, aby bylo možno poskytnout pouze slučitelnou podporu, tento účel již nemůže být zmařen, pokud Kontrolní úřad již

⁽⁴⁰⁾ Pokud jde o neplatnost aktu udělujícího podporu v případech, kdy členský stát ES porušil čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES, viz rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. Francie*, C-354/90, bod 12; pro objasnění viz rovněž rozsudek německého spolkového soudního dvora („Bundesgerichtshof“) ze dne 4. dubna 2003, V ZR 314/02, VIZ 2003, 340, a rozsudek ze dne 20. ledna 2004, XI ZR 53/03, NVwZ 2004, 636.

⁽⁴¹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Xunta de Galicia*, C-71/04, Sb. rozh. 2005, s. I 7419, bod 49; rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní v. Francie*, C-354/90, bod 12.

⁽⁴²⁾ Který musí před nařízením navrácení podpory provést analýzu slučitelnosti.

⁽⁴³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, body 70 a 71, odkazující na stanovisko generálního advokáta Jacobse v této věci, body 73 až 75; viz rovněž rozsudek Soudního dvora ve věci *RSV v. Komise*, 223/85, Sb. rozh. 1987, s. 4617, bod 17 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Německo*, C-5/89, Sb. rozh. 1990, s. I 3437, bod 16.

⁽⁴⁴⁾ Pokud jde o standard v tomto ohledu používaný, viz stanovisko generálního advokáta Jacobse ve věci C-39/94, *SFEI a ostatní*, bod 75.

⁽⁴⁵⁾ Článek 14 stanoví výjimku z povinnosti Kontrolního úřadu zajistit navrácení podpory pouze v případě, pokud by navrácení bylo v rozporu s obecnými zásadami práva EHP. Jediným případem, kdy stát ESVO může upustit od provedení rozhodnutí Kontrolního úřadu, je případ, kdy by toto navrácení bylo zcela nemožné, viz bod 17 kapitoly pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor (dosud nezveřejněno). Tato kapitola odpovídá oznámení Komise – Cesta k účinnému provádění rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní a neslučitelné podpory (Úř. věst. C 272, 15.11.2007, s. 4). Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Španělsko*, C-177/06, Sb. rozh. 2007, s. I 7689, odstavec 46.

⁽⁴⁶⁾ Spojené věci E-5/04, E-6/04 a E-7/04, *Fesil a Finnjord a.o. v. Kontrolní úřad ESVO*, bod 171 a věc E-2/05 *Kontrolní úřad v. Republika Island*, Sb. rozh. 2005, zpráva Soudního dvora ESVO 2005, bod 26. Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Německo*, C-5/89, bod 14; rozsudek Soudního dvora ve věci *Španělsko v. Komise*, C-169/95, Sb. rozh. 1997, s. I 135, bod 51 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Unicredito Italiano*, C-148/04, Sb. rozh. 2005, s. I 11137, bod 104.

⁽⁴⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Německo*, C-5/89, bod 14; rozsudek Soudního dvora ve věci *Alcan Deutschland*, C-24/95, Sb. rozh. 1997, s. I 1591, bod 25 a spojené věci C-346/03 a C-529/03, *Atzeni a ostatní*, bod 64.

⁽⁴⁸⁾ Viz stanovisko generálního advokáta Jacobse ve věci C-39/94, *SFEI a ostatní*, bod 73 a věci 223/85, *RSV v. Komise*, bod 17.

⁽⁴⁹⁾ Spojené věci C-182/03 a C-217/03 *Belgie a Forum 187 v. Komise*, Sb. rozh. 2006, s. I 5479, bod 147.

⁽⁵⁰⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 45, 46 a 55. a rozsudek Soudního dvora ve věci *Wienstrom*, C-384/07, ze dne 11. prosince 2008, zatím nezveřejněno, bod 28.

potvrdil slučitelnost⁽⁵¹⁾. Povinnost vnitrostátního soudu chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru proto není dotčena, jestliže Kontrolní úřad dosud rozhodnutí nevydal, bez ohledu na to, zda dosud probíhá řízení Kontrolního úřadu, či nikoli⁽⁵²⁾.

34. Zatímco po kladném rozhodnutí Kontrolního úřadu již vnitrostátní soud nemá podle *práva EHP* povinnost nařídit úplné navrácení podpory, taková povinnost navrácení podpory může existovat podle *vnitrostátního práva*⁽⁵³⁾. Existuje-li však taková povinnost zajistit navrácení podpory, není tímto dotčeno právo státu ESVO následně podporu znovu poskytnout.
35. Jakmile vnitrostátní soud rozhodl, že protiprávní podpora byla vyplacena v rozporu s čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, musí podporu vyčíslit, aby stanovil částku, která má být navrácena. Soudy by v tomto ohledu měly napomoci judikatura soudu ESVO a soudů Evropského společenství týkající se použití čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP čl. 87 odst. 1 Smlouvy o ES, pokyny Kontrolního úřadu a rozhodovací praxe. Pokud vnitrostátní soud při výpočtu výše podpory narazí na problémy, může si vyžádat podporu Kontrolního úřadu, jak je blíže objasněno v oddíle 2 této kapitoly.

1.2.3. Vymáhání úroků

36. Hospodářská výhoda protiprávní podpory není omezena na její nominální částku. Příjemce mimoto získává finanční výhodu vyplývající z předčasného poskytnutí podpory. Příčinou je skutečnost, že pokud by byla podpora oznámena Kontrolnímu úřadu, k platbě by došlo později (pokud vůbec). Příjemce by si tedy musel příslušné finanční prostředky vypůjčit na kapitálových trzích, včetně úroků s tržními sazbami.
37. Tato nepatřičná časová výhoda je důvodem, proč v případech, kdy navrácení bylo nařízeno Kontrolním úřadem, čl. 14 odst. 2 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nařizuje nejen navrácení nominální částky podpory, nýbrž rovněž vymáhání úroků od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího navrácení. Úroková sazba, která se v této souvislosti použije, je stanovena v rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004⁽⁵⁴⁾.
38. V souladu s judikaturou Evropského soudního dvora⁽⁵⁵⁾ a vzhledem k provádění čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru by vnitrostátní soudy měly nařídit náhradu finanční výhody vyplývající z předčasného poskytnutí podpory (dále jen „úrok z protiprávní podpory“). Předčasné poskytnutí protiprávní podpory ve skutečnosti znamená přinejmenším to, že soutěžitelé podle okolností trpěli účinky případné podpory s ohledem na hospodářskou soutěž dříve, než museli. Příjemce podpory proto získal nepatřičnou výhodu⁽⁵⁶⁾.
39. Povinnost vnitrostátních soudů nařídit vymáhání úroků z protiprávní podpory může vzniknout ve dvou různých situacích:
- a) Vnitrostátní soud musí obvykle nařídit úplné navrácení protiprávní podpory podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru. Je-li tomu tak, je nutno při stanovování celkové částky, jež má být navrácena, připočítat k původní částce podpory úroky z protiprávní podpory.
- b) Vnitrostátní soud však musí úroky z protiprávní podpory vymáhat rovněž v situacích, kdy výjimečně neexistuje povinnost nařídit úplné navrácení. Povinnost vnitrostátního soudu nařídit vymáhání úroků z protiprávní podpory proto existuje i po kladném rozhodnutí Kontrolního úřadu⁽⁵⁷⁾. To může mít pro možné žalobce zásadní význam, jelikož představuje právní ochranu rovněž v případech, kdy Kontrolní úřad již prohlásil podporu za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP.
40. Ke splnění své povinnosti zajistit vymáhání úroků z protiprávní podpory musí vnitrostátní soudy určit výši úroků, jež mají být zaplacený. V tomto ohledu platí tyto zásady:
- a) Výchozím bodem je nominální částka podpory⁽⁵⁸⁾.
- b) Při určování použitelné úrokové sazby a metody výpočtu by vnitrostátní soudy měly přihlédnout ke skutečnosti, že vymáhání úroků z protiprávní podpory vnitrostátním soudem slouží stejnému účelu jako vymáhání úroků Kontrolním úřadem podle článku 14 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

⁽⁵¹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, bod 49.

⁽⁵²⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, bod 41.

⁽⁵³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 53 a 55.

⁽⁵⁴⁾ Článek 9 rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004 (Úř. věst. L 139, 25.5.2006, s. 37, dodatek EHP č. 26, 25.5.2006, s. 1), naposledy pozměněného rozhodnutím č. 789/08/KOL ze dne 17. prosince 2008 (dosud nezveřejněno).

⁽⁵⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 50 až 52 a 55.

⁽⁵⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 50 až 52 a 55.

⁽⁵⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 52 a 55.

⁽⁵⁸⁾ Viz odstavec 35. Daně splatné z nominální částky podpory mohou být pro účely vymáhání odečteny, viz rozsudek Soudu ve věci *Siemens v. Komise*, T-459/93, Sb. rozh. 1995, s. II 1675, bod 83.

Žaloby na vymáhání úroků z protiprávní podpory jsou mimoto žalobami podle práva EHP založenými na čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽⁵⁹⁾. Na tyto žaloby se proto vztahují zásady rovnocennosti a efektivity popsané v oddíle 1.4.1 této kapitoly.

- c) Kontrolní úřad se domnívá, že k zajištění souladu s článkem 14 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru a splnění požadavku týkajícího se efektivity nesmí být metoda výpočtu úroků použitá vnitrostátním soudem méně přísná než metoda stanovená v rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004⁽⁶⁰⁾. Úroky z protiprávní podpory proto musí být vypočteny jako složený úrok a použitá úroková sazba nesmí být nižší než referenční sazba⁽⁶¹⁾.
- d) Podle názoru Kontrolního úřadu ze zásady rovnocennosti mimoto vyplývá, že pokud je výpočet úrokové sazby podle vnitrostátního práva přísnější, než je stanoveno v rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004, vnitrostátní soud musí použít přísnější vnitrostátní pravidla rovněž u žalob založených na čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.
- e) Počátečním datem pro výpočet úroků bude vždy datum, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci. Koncové datum závisí na situaci v době vydání vnitrostátního rozsudku. Pokud Kontrolní úřad již podporu schválil, koncovým datem je datum vydání rozhodnutí Kontrolního úřadu. V opačném případě úroky z protiprávní podpory narůstají po celé období trvání protiprávního stavu až do data skutečného navrácení podpory příjemcem. V souladu s judikaturou Evropského soudního dvora musejí být protiprávní úroky počítány rovněž pro období mezi přijetím kladného rozhodnutí Kontrolního úřadu a následným zrušením tohoto rozhodnutí soudem ESVO⁽⁶²⁾.

41. V případě pochybností může vnitrostátní soud požádat Kontrolní úřad o podporu podle oddílu 2 této kapitoly.

1.2.4. Žaloby o náhradu škody

- 42. Vnitrostátní soudy mohou být požádány, aby rozhodly o žalobách o náhradu škody způsobené protiprávní státní podporou⁽⁶³⁾ konkurentům příjemce podpory a ostatním stranám. Tyto žaloby o náhradu škody směřují obvykle proti orgánu udělujícímu státní podporu. Pro žalobce mohou být zvláště důležité, jelikož na rozdíl od žalob zaměřených na pouhé navrácení podpory úspěšné žaloby o náhradu škody poskytují žalobci bezprostřední finanční náhradu za vzniklé ztráty. Tyto žaloby jsou zjevně závislé na vnitrostátních právních pravidlech. Kontrolní úřad v tomto ohledu zdůrazňuje, že vnitrostátní soudy by měly využít všechny vhodné nástroje a opravné prostředky a uplatnit všechna příslušná ustanovení vnitrostátního práva, aby ve svém vnitrostátním právu uvedly v platnost provádění poslední věty čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, a chránit práva, která jsou přiznávána jednotlivcům a hospodářským subjektům.
- 43. Bez ohledu na možnost žalovat o náhradu škody podle vnitrostátního práva může porušení povinnosti nečinnosti v zásadě vést k žalobám o náhradu škody na základě judikatury soudu ESVO⁽⁶⁴⁾. Státy ESVO musí nahradit ztrátu a škodu způsobenou jednotlivcům v důsledku porušení povinností jak podle sekundárních aktů právních předpisů EHP, tak podle hlavní části Dohody o EHP⁽⁶⁵⁾. Tato povinnost existuje, pokud: i) právní norma, která byla porušena, má přiznat práva jednotlivcům; ii) porušení normy je dostatečně závažné a iii) existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti členského státu a škodou, která vznikla poškozeným stranám⁽⁶⁶⁾.
- 44. Podle Kontrolního úřadu je první požadavek (povinnost podle práva EHP zaměřená na ochranu individuálních práv) ve vztahu k porušením čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru splněn. Soud ESVO rozhodl, že právní norma, která byla porušena, se považuje za normu přiznávající práva jednotlivcům, pokud je příslušné ustanovení bezpodmínečné a dostatečně přesné⁽⁶⁷⁾. Jak je uvedeno v odstavci 22 výše, Kontrolní úřad se domnívá, že tato kritéria jsou splněna v čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.
- 45. S ohledem na čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru je požadavek dostatečně závažného porušení práva EHP rovněž v zásadě splněn. Soud ESVO rozhodl, že to závisí na tom, zda smluvní strana EHP při výkonu svých legislativních pravomocí zjevně a vážně nerespektovala omezení vlastního uvážení. Aby bylo možné stanovit, zda je tato podmínka splněna, musí být zohledněny všechny faktory charakterizující danou situaci. Patří mezi ně např. jasnost a přesnost právní normy, která byla porušena; míra vlastního

⁽⁵⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 52 a 55.

⁽⁶⁰⁾ Viz články 9–11 rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004 ve znění rozhodnutí č. 789/08/KOL ze dne 17. prosince 2008.

⁽⁶¹⁾ Viz poznámka pod čarou 54.

⁽⁶²⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, bod 69.

⁽⁶³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 53 a 55; rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 56 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Freistaat Sachsen*, C-334/07 P z 11. prosince 2008, dosud nezveřejněno, bod 54.

⁽⁶⁴⁾ Věc E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir v. Island*, Sb. rozh. 1998, zpráva soudu ESVO 95, body 59–63, 66–69 a věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, Sb. rozh. 2002, zpráva soudu ESVO 240, body 32, 37–38, 40, 47.

⁽⁶⁵⁾ Věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 32.

⁽⁶⁶⁾ Viz věc E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir v. Island*, bod 66 a věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 32. Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *Traghetti del Mediterraneo v. Itálie*, C-173/03, bod 45.

⁽⁶⁷⁾ Věc E-1/94 *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, bod 77.

uvážení ponechaná tímto pravidlem na vnitrostátních orgánech; zda porušení a způsobená škoda byly úmyslné nebo neúmyslné a zda nesprávné právní posouzení bylo omluvitelné či neomluvitelné ⁽⁶⁸⁾. S ohledem na čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nemají orgány států ESVO žádnou možnost uvážení, zda oznámit opatření státní podpory. Mají v zásadě absolutní povinnost oznámit veškerá tato oznámení, a to před jejich provedením. Ačkoliv soud ESVO může přihlížet k ospravedlnitelnosti příslušného porušení práva EHP ⁽⁶⁹⁾, v případě existence státní podpory by si orgány států ESVO měly být vědomy této povinnosti a za obvyklých okolností nemohou tvrdit, že jim povinnost nečinnosti nebyla známa. V případě pochybností mohou státy ESVO vždy opatření oznámit Kontrolnímu úřadu z důvodu právní jistoty ⁽⁷⁰⁾.

46. Třetí požadavek, že porušení práva EHP musí žalobci způsobit skutečnou a určitou finanční škodu, může být splněn různým způsobem.
47. Žalobce bude často tvrdit, že podpora byla přímo odpovědná za ušlý zisk. Pokud se vnitrostátní soud setká s takovouto žalobou, měl by vzít v úvahu tyto aspekty:
- a) Na základě požadavků práva EHP týkajících se rovnocennosti a efektivnosti ⁽⁷¹⁾ nesmějí ustanovení vnitrostátního práva vylučovat odpovědnost států ESVO za ušlý zisk ⁽⁷²⁾. Škoda podle práva EHP může existovat bez ohledu na to, zda porušení práva způsobilo žalobci zmenšení jeho aktiv nebo mělo za následek, že žalobce svoje aktiva nemohl zvětšit. Pokud vnitrostátní právo obsahuje takovéto vyloučení, vnitrostátní soud nesmí ustanovení použít, co se týká žalob o náhradu škody podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.
 - b) Určování skutečné výše ušlého zisku bude snazší, jestliže protiprávní podpora příjemci umožnila získat zakázku nebo zvláštní obchodní příležitost místo žalobce. Vnitrostátní soud může poté vypočítat příjem, jehož by na základě této zakázky žalobce pravděpodobně dosáhl. V případech, pokud již byla zakázka příjemcem provedena, by vnitrostátní soud přihlédl rovněž ke skutečně dosaženému zisku.
 - c) Složitější posouzení škody je nutné, jestliže podpora vedla pouze k celkovému snížení podílu na trhu. Jedním z možných způsobů, jak řešit tyto případy, by bylo porovnání skutečného příjmu žalobce (na základě účtu zisků a ztrát) s hypotetickým příjmem, pokud by protiprávní podpora nebyla udělena.
 - d) Mohou nastat případy, kdy škoda, která žalobci vznikla, překračuje ušlý zisk. Tak tomu může být například v případech, kdy je v důsledku protiprávní podpory žalobce donucen zanechat podnikání (např. kvůli platební neschopnosti).
48. Možnost žalovat o náhradu škody je v zásadě nezávislá na případném souběžném šetření Kontrolního úřadu týkajícím se téhož opatření podpory. Takovéto probíhající šetření nezabavuje vnitrostátní soud jeho povinnosti chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru ⁽⁷³⁾. Jelikož žalobce může být schopen prokázat, že mu vznikla ztráta v důsledku předčasného poskytnutí podpory, a zejména v důsledku protiprávní časové výhody příjemce, úspěšné žaloby o náhradu škody nejsou rovněž vyloučeny, pokud v době, kdy vnitrostátní soud vydává rozhodnutí, Kontrolní úřad již podporu schválil ⁽⁷⁴⁾.
49. Vnitrostátní procesní pravidla někdy vnitrostátnímu soudu umožňují vycházet za účelem stanovení skutečné náhrady škody, která má být žalobci přiznána, z přiměřených odhadů. Je-li tomu tak a za předpokladu, že je dodržena zásada efektivnosti ⁽⁷⁵⁾, by použití takových odhadů bylo možné rovněž ve vztahu k žalobám o náhradu škody podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru. To může být užitečný nástroj pro vnitrostátní soudy, které se potýkají s problémy při výpočtu náhrady škody.

⁽⁶⁸⁾ Viz věc E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir v. Island*, body 68–69 a věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 38. Pokud jde o vliv prostoru pro uvážení, který měly dané orgány, viz též spojené věci C-46/93 a C-48/93 *Brasserie du Pêcheur a Factortame*, Sb. rozh. 1996, s. I 1029, bod 55, rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Robins a ostatní*, C-278/05, Sb. rozh. 2007, s. I 1053, bod 71; rozsudek Soudního dvora ve věci *Haim*, C-424/97 Sb. rozh. 2000, s. I 5123, bod 38 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Hedley Lomas*, C-5/94, Sb. rozh. 1996, s. I 2553, bod 28.

⁽⁶⁹⁾ Viz věc E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir v. Island*, bod 69 a věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 38 a spojené věci C-46/93 a C-48/93, *Brasserie du Pêcheur a Factortame*, bod 56.

⁽⁷⁰⁾ Ačkoli porušení čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru je proto obvykle nutno považovat za dostatečně závažná, mohou existovat mimořádné okolnosti, které brání žalobě o náhradu škody. V těchto případech nemusí být požadavek týkající se dostatečně závažného porušení splněn. Viz výše body 31 a 32.

⁽⁷¹⁾ Viz oddíl 1.4.1 níže.

⁽⁷²⁾ Spojené věci C-46/93 a C-48/93, *Brasserie du Pêcheur a Factortame*, body 87 a 90.

⁽⁷³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 44.

⁽⁷⁴⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 53 a 55.

⁽⁷⁵⁾ Viz oddíl 1.4.1 níže.

50. Právní předpoklady žalob o náhradu škody podle práva EHP a otázky související s výpočtem náhrady škody mohou být rovněž předmětem žádostí o pomoc Kontrolního úřadu podle oddílu 2 této kapitoly.

1.2.5. *Žaloby o náhradu škody proti příjemci podpory*

51. Jak bylo popsáno výše, možní žalobci jsou oprávněni podat žaloby o náhradu škody proti orgánu udělujícímu státní podporu. Mohou však existovat případy, kdy žalobce upřednostňuje podání žaloby o náhradu škody přímo proti příjemci.
52. Jelikož se v čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru neukládá příjemci státní podpory žádná přímá povinnost, právo EHP není základem pro tyto žaloby ⁽⁷⁶⁾. Tímto však není v žádném případě dotčena možnost úspěšné žaloby o náhradu škody proti příjemci podpory na základě hmotného vnitrostátního práva. V této souvislosti se možní žalobci musí spoléhat na vnitrostátní pravidla upravující mimosmluvní odpovědnost ⁽⁷⁷⁾.

1.2.6. *Předběžná opatření*

53. Povinnost vnitrostátních soudů vyvodit z porušení povinnosti nečinnosti nezbytné právní důsledky není omezena na konečné rozsudky. Jako součást své úlohy podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru musí vnitrostátní soudy přijímat rovněž předběžná opatření, je-li to vhodné k ochraně práv jednotlivců ⁽⁷⁸⁾ a zajištění efektivity čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.
54. Pravomoc vnitrostátních soudů přijímat předběžná opatření může mít pro zúčastněné strany zásadní význam, je-li nutná rychlá náprava. Vzhledem k jejich schopnosti jednat proti protiprávní podpoře rychle, jejich blízkosti a široké paletě dostupných opatření jsou vnitrostátní soudy schopny přijímat předběžná opatření, pokud protiprávní podpora již byla nebo má být vyplacena.
55. Nejzřejmějšími případy jsou situace, kdy protiprávní podpora nebyla dosud vyplacena, hrozí však nebezpečí, že takovéto platby budou provedeny v průběhu řízení u vnitrostátních soudů. V těchto případech povinnost vnitrostátního soudu zamezit porušení čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru ⁽⁷⁹⁾ může vyžadovat, aby vydal předběžný příkaz, který zakazuje proplacení protiprávní podpory, dokud nebude rozhodnuto o podstatě věci.
56. Pokud k proplacení protiprávní podpory již došlo, úloha vnitrostátních soudů podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru obvykle vyžaduje, aby nařídily úplné navrácení (včetně úroků z protiprávní podpory). Kvůli zásadě efektivity ⁽⁸⁰⁾ nemůže vnitrostátní soud toto odkládat neoprávněným zdržováním řízení. Ve skutečnosti by takovéto prodlevy nejenže poškodily individuální práva, která čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru chrání, nýbrž rovněž přímo zvýšily narušení hospodářské soutěže vyplývající z protiprávně poskytnuté podpory.
57. Mohou však v rozporu s touto obecnou povinností existovat okolnosti, v jejichž důsledku vnitrostátní soud vynese rozhodnutí později. V těchto případech povinnost chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru znamená povinnost vnitrostátního soudu využít všech předběžných opatření, jichž je podle vnitrostátních procesních předpisů možno použít, alespoň pro ukončení účinků podpory narušujících hospodářskou soutěž na základě předběžného rozhodnutí („předběžné navrácení podpory“) ⁽⁸¹⁾. Použití národních procesních pravidel v těchto případech podléhá požadavkům přiměřenosti a efektivity ⁽⁸²⁾.
58. Pokud je na základě judikatury soudu ESVO a soudů Evropského společenství a rozhodovací praxe Kontrolního úřadu a evidentních důkazů vnitrostátní soudce přesvědčen o tom, že dané opatření zahrnuje protiprávní státní podporu, bude podle názoru Kontrolního úřadu podle vnitrostátního procesního práva nejúčelnější, aby protiprávní podpora a úroky z protiprávní podpory byly uloženy na vázaném účtu do doby, než bude rozhodnuto o podstatě věci. Ve svém konečném rozsudku poté vnitrostátní soud nařídí, aby byly finanční prostředky na vázaném účtu vráceny orgánu udělujícímu státní podporu, je-li potvrzena její protiprávnost, nebo nařídí, aby byly finanční prostředky uvolněny příjemci.
59. Předběžné navrácení podpory může být rovněž velmi účinným nástrojem v případech, kdy vnitrostátní soudní řízení probíhá souběžně s šetřením Kontrolního úřadu ⁽⁸³⁾. Takovéto probíhající šetření nezabavuje vnitrostátní soud jeho povinnosti chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru ⁽⁸⁴⁾. Vnitrostátní soud proto nemůže jednoduše pozastavit vlastní řízení, dokud Kontrolní úřad

⁽⁷⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, body 72 až 74

⁽⁷⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 75.

⁽⁷⁸⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires a ostatní v. Francie*, C-354/90, bod 12; rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 52 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 46.

⁽⁷⁹⁾ Viz oddíl 1.2.1 výše.

⁽⁸⁰⁾ Viz oddíl 1.4.1 níže.

⁽⁸¹⁾ Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 52 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 46.

⁽⁸²⁾ Viz oddíl 1.4.1 níže.

⁽⁸³⁾ Viz oddíl 1.3.1 níže pro uplatňování předběžných opatření v případech vymáhání.

⁽⁸⁴⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 44.

nerozhodne, a ponechat mezitím práva žalobce podle čl. 1 odst. 3 části 1 protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru bez ochrany. Pokud chce vnitrostátní soud před přijetím konečného a neodvolatelného inkasního příkazu vyčkat výsledku posouzení slučitelnosti ze strany Kontrolního úřadu, měl by z tohoto důvodu přijmout vhodná předběžná opatření. Jako vhodný opravný prostředek se zde opět jeví příkaz vložit finanční prostředky na vázaný účet. V případech, kdy:

- a) Kontrolní úřad prohlásí podporu za neslučitelnou, vnitrostátní soud nařídí, aby byly finanční prostředky na vázaném účtu vráceny orgánu udávajícímu státní podporu (podpora s připočtením úroků z protiprávní podpory).
- b) Kontrolní úřad prohlásí podporu za slučitelnou, vnitrostátní soud je zbaven své povinnosti podle práva EHP nařídít úplné navrácení⁽⁸⁵⁾. Soud proto může s výhradou vnitrostátního práva⁽⁸⁶⁾ nařídít, aby byla vlastní částka podpory uvolněna příjemci. Jak je však popsáno v oddíle 1.2.3 této kapitoly, vnitrostátní soud má nadále povinnost podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nařídít uhrazení úroků z protiprávní podpory⁽⁸⁷⁾. Tyto úroky z protiprávní podpory musí být proto zaplacený orgánu udávajícímu státní podporu.

1.3. Úloha vnitrostátních soudů při provádění zamítavých rozhodnutí Kontrolního úřadu ESVO nařizujících navrácení

- 60. Vnitrostátní soudy mohou čelit rovněž otázkám týkajícím se státní podpory v případech, kdy již navrácení podpory nařídil Kontrolní úřad. Ačkoli ve většině případů se bude jednat o žaloby na zrušení vnitrostátního inkasního příkazu, třetí strany mohou rovněž podat žalobu o náhradu škody vnitrostátními orgány kvůli neprovedení rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení.

1.3.1. Zpochybnění platnosti vnitrostátního inkasního příkazu

- 61. Podle čl. 14 odst. 3 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru musí státý ESVO provést rozhodnutí o navrácení bezodkladně. K navrácení dojde v souladu s postupy vnitrostátního práva za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí o navrácení. Pokud okamžitému a/nebo účinnému navrácení brání vnitrostátní procesní pravidlo, vnitrostátní soud nesmí toto ustanovení použít⁽⁸⁸⁾.
- 62. Platnost inkasních příkazů vydaných vnitrostátními orgány k provedení rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení může být napadena u vnitrostátního soudu. Pravidla upravující tyto žaloby jsou podrobně uvedena v kapitole pokynů Kontrolního úřadu ESVO ke státní podpoře o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor⁽⁸⁹⁾, jejichž hlavní zásady jsou shrnuty níže.
- 63. Zejména žaloby u vnitrostátních soudů nemohou napadnout platnost příslušného rozhodnutí Kontrolního úřadu, pokud žalobce mohl toto rozhodnutí napadnout přímo u soudu ESVO⁽⁹⁰⁾. To rovněž znamená, že byla-li možná žaloba podle článku 36 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, vnitrostátní soud nemůže pozastavit výkon rozhodnutí o navrácení z důvodů souvisejících s platností rozhodnutí Kontrolního úřadu⁽⁹¹⁾.
- 64. Pokud není zřejmé, zda žalobce může podat žalobu na zrušení podle článku 36 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru (např. protože opatření bylo režimem podpory s širokým rozsahem, u něhož žalobce nebyl schopen prokázat, že se ho osobně dotýká), vnitrostátní soud musí v zásadě poskytnout právní ochranu. Za těchto okolností by měl vnitrostátní soudce uplatňovat postup stanovený v článku 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, pokud se vnitrostátní žaloba týká platnosti a zákonnosti rozhodnutí Kontrolního úřadu

⁽⁸⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 46 a 55.

⁽⁸⁶⁾ Viz odstavce 34 výše.

⁽⁸⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *CELF a Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, body 52 a 55.

⁽⁸⁸⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Francie*, („Scott“), C-232/05, body 49 až 53.

⁽⁸⁹⁾ Dosud nezveřejněno. Tato kapitola odpovídá oznámení Komise – Cesta k účinnému provádění rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní a neslučitelné podpory (Úř. věst. C 272, 15.11.2007, s. 4).

⁽⁹⁰⁾ Viz odkazy uvedené v poznámce pod čarou 25.

⁽⁹¹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Francie*, („Scott“), C-232/05, body 59 a 60.

65. Udělení předběžného zproštění v těchto případech podléhá velmi přísným právním požadavkům vymezeným v judikatuře Evropského soudního dvora ve věcech „Zuckerfabrik“⁽⁹²⁾ a „Atlanta“⁽⁹³⁾; vnitrostátní soud může pozastavit inkasní příkazy pouze za následujících podmínek: i) soud má vážné pochybnosti, co se týká platnosti aktu. Nebyla-li platnost napadeného aktu již dříve projednávána soudem ESVO, uplatňuje se postup stanovený v článku 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru; ii) existuje naléhavost v tom smyslu, že předběžné zproštění je nutné, aby se zabránilo podstatné a nenapravitelné újmě způsobené straně, která usiluje o zproštění a iii) soud musí vzít patřičně v úvahu zájem EHP. Ve svém posouzení všech těchto podmínek musí vnitrostátní soud respektovat případné rozhodnutí soudu ESVO o zákonnosti rozhodnutí Kontrolního úřadu nebo žádosti o předběžné zproštění na úrovni EHP⁽⁹⁴⁾.

1.3.2. Náhrada škody za neprovedení rozhodnutí o navrácení

66. Kontrolní úřad zastává názor, že stejně jako porušení povinnosti nečinnosti může i neprovedení rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení podpory podle článku 14 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru orgány státu ESVO vést k žalobám o náhradu škody podle judikatury soudu ESVO⁽⁹⁵⁾. Projednávání takovýchto žalob o náhradu škody odráží výše stanovené zásady ohledně porušení povinnosti nečinnosti⁽⁹⁶⁾. Důvodem je to, že i) povinnost státu ESVO zajistit navrácení podpory má chránit stejná individuální práva jako povinnost nečinnosti a ii) rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení neponechávají vnitrostátním orgánům žádnou rozhodovací pravomoc; porušení povinnosti zajistit navrácení podpory je proto nutno považovat v zásadě za dostatečně závažné. Úspěch žaloby o náhradu škody kvůli neprovedení rozhodnutí Kontrolního úřadu o navrácení proto bude opět záviset na tom, zda může žalobce prokázat, že ztrátu utrpěl přímo v důsledku opožděného navrácení⁽⁹⁷⁾.

1.4. Procesní pravidla a aktivní legitimace u vnitrostátních soudů

1.4.1. Obecné zásady

67. Vnitrostátní soudy jsou povinny uplatňovat povinnost nečinnosti a chránit práva jednotlivců s ohledem na protiprávní státní podporu. Na tato řízení se v zásadě vztahují vnitrostátní procesní pravidla⁽⁹⁸⁾. Uplatňování vnitrostátního práva však může v těchto případech podléhat dvěma základním podmínkám:

- a) vnitrostátní procesní pravidla vztahující se na žaloby podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nesmí být méně příznivá než pravidla upravující žaloby podle vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti)⁽⁹⁹⁾ a
- b) vnitrostátní procesní pravidla nesmí nadměrně ztěžovat nebo znemožňovat v praxi výkon práv přiznaných právním řádem EHP (zásada efektivit)⁽¹⁰⁰⁾.

68. V obecnější rovině vnitrostátní soudy nesmí použít vnitrostátní procesní pravidla, jestliže by v opačném případě byly porušeny zásady uvedené v odstavci 67.

1.4.2. Aktivní legitimace

69. Zásada efektivit má přímý dopad na postavení možných žalobců před vnitrostátními soudy podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru. V tomto ohledu právo EHP vyžaduje, aby vnitrostátní pravidla týkající se aktivní legitimace nenarušovala právo na účinnou soudní ochranu⁽¹⁰¹⁾. Vnitrostátní pravidla proto nemohou omezovat aktivní legitimaci pouze na konkurenty příjemce⁽¹⁰²⁾. Třetí strany, které nejsou dotčeny narušením hospodářské soutěže vyplývajícím z opatření podpory, mohou mít rovněž dostatečný právní zájem jiného druhu (jako bylo uznáno v daňových věcech) na zahájení řízení u vnitrostátního soudu⁽¹⁰³⁾.

⁽⁹²⁾ Spojené věci C-143/88 a C-92/89, *Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest v. Hauptzollamt Itzehoe a Hauptzollamt Paderborn*, Sb. rozh. 1991, s. I 415, bod 33.

⁽⁹³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a ostatní v. Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft*, C-465/93, Sb. rozh. 1995, s. I 3761, bod 51.

⁽⁹⁴⁾ Další postup viz kapitola pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o navrácení protiprávních a neslučitelných státních podpor, bod 57.

⁽⁹⁵⁾ Viz věc E-9/97 *Erla María Sveinbjörnsdóttir v. Island*, body 59–63, 66–69 a věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, body 32, 37–38, 40 a 47.

⁽⁹⁶⁾ Viz oddíl 1.2.4 výše.

⁽⁹⁷⁾ Viz odstavce 46 až 49 výše.

⁽⁹⁸⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 45 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Laboratoires Boiron*, C-526/04, Sb. rozh. 2006, s. I 7529, bod 51.

⁽⁹⁹⁾ Věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 33. Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 45; spojené věci C-392/04 a C-422/04, i-21 *Germany*, Sb. rozh. 2006, s. I 8559, bod 57 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Rewe*, 33/76, Sb. rozh. 1976, s. 1989, bod 5.

⁽¹⁰⁰⁾ Věc E-4/01 *Karl K. Karlsson v. Island*, bod 33. Viz též rozsudek Soudního dvora ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, bod 45; rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, Sb. rozh. 2005, s. I 85, bod 18 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Rewe*, 33/76, bod 5.

⁽¹⁰¹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, bod 18.

⁽¹⁰²⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, body 14 až 21.

⁽¹⁰³⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, bod 19.

1.4.3. Otázky aktivní legitimace v daňových věcech

70. Výše uvedená judikatura je zvláště důležitá pro státní podporu udělenou ve formě osvobození od daně nebo jiných finančních závazků. V těchto případech osoby, které nemají prospěch ze stejného osvobození, mohou napadnout své vlastní daňové zatížení na základě čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽¹⁰⁴⁾.
71. Daňoví poplatníci, kteří jsou třetí stranou, se však mohou o povinnost nečinnosti opírat pouze v případě, jestliže jejich vlastní odvod daní tvoří nedílnou součást protiprávního opatření státní podpory⁽¹⁰⁵⁾. Tak tomu je tehdy, jsou-li podle příslušných vnitrostátních pravidel daňové příjmy vyhrazeny výlučně na financování protiprávní státní podpory a mají přímý dopad na částku státní podpory poskytnuté v rozporu s čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽¹⁰⁶⁾.
72. Pokud byly uděleny výjimky z běžných daní, nejsou výše uvedená kritéria v zásadě splněna. Podnik, který je povinen platit tyto daně, proto obvykle nemůže uplatňovat, že osvobození jiného subjektu od daně je protiprávní podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru⁽¹⁰⁷⁾. Z ustálené judikatury Evropského soudního dvora rovněž vyplývá, že v případě porušení čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru není vhodným opravným prostředkem rozšíření protiprávního osvobození od daně na žalobce. Takové opatření by neodstranilo účinky protiprávní podpory narušující hospodářskou soutěž, nýbrž by je naopak posílilo⁽¹⁰⁸⁾.

1.4.4. Získávání důkazů

73. Zásada efektivity může rovněž ovlivnit proces získávání důkazů. Jestliže například důkazní břemeno, co se týká konkrétní žaloby, žalobci znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje doložit žalobu (např. kvůli tomu, že nevlastní potřebné písemné doklady), musí vnitrostátní soud použít veškeré dostupné prostředky podle vnitrostátního procesního práva, aby umožnil žalobci přístup k těmto důkazům. To může zahrnovat (jestliže se to předpokládá podle vnitrostátního práva) povinnost vnitrostátního soudu nařídít žalované nebo třetí straně, aby žalobci zpřístupnila potřebné dokumenty⁽¹⁰⁹⁾.

2. PODPORA KONTROLNÍHO ÚŘADU ESVO PRO VNITROSTÁTNÍ SOUDY

74. V článku 3 Dohody o EHP, který vychází z článku 10 Smlouvy o ES, se smluvním stranám ukládá povinnost přijmout veškerá vhodná opatření k zajištění splnění povinností vyplývajících z Dohody o EHP a k usnadnění spolupráce v rámci této dohody⁽¹¹⁰⁾. Na základě judikatury Evropského soudního dvora článek 10 Smlouvy o ES stanoví, že Evropská komise musí být vnitrostátním soudům nápomocna při provádění práva Společenství⁽¹¹¹⁾. Vnitrostátní soudy mohou být naopak povinny napomáhat Evropské komisi při plnění jejích úkolů⁽¹¹²⁾. Kontrolní úřad se domnívá, že na základě odpovídajícího článku 3 Dohody o EHP a článku 2 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru podléhají podobné povinnosti loajální spolupráce vůči vnitrostátním soudům států ESVO.
75. Vzhledem ke klíčové úloze, kterou vnitrostátní soudy hrají při vymáhání pravidel státní podpory, je Kontrolní úřad odhodlán napomáhat vnitrostátním soudům, pokud tyto považují takovouto pomoc za nezbytnou pro rozhodnutí v projednávaném případě. I když již předchozí kapitola Pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Kontrolním úřadem v oblasti státní podpory⁽¹¹³⁾ poskytla vnitrostátním soudům

⁽¹⁰⁴⁾ Uložení mimořádné daňové zátěže na určitá odvětví nebo výrobce může rovněž představovat státní podporu ve prospěch ostatních společností, viz rozsudek Soudního dvora ve věci *P British Aggregates Association v. Komise*, C-487/06, ze dne 22. prosince 2008, dosud nezveřejněno, body 81 až 86.

⁽¹⁰⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, bod 19.

⁽¹⁰⁶⁾ Spojené věci C-393/04 a C-41/05, *Air Liquide*, bod 46; spojené věci C-266/04 až C-270/04, C-276/04 a C-321/04 až C-325/04, *Casino France a ostatní*, Sb. rozh. 2005, s. I 9481, bod 40 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Streekgewest*, C-174/02, bod 26.

⁽¹⁰⁷⁾ Spojené věci C-393/04 a C-41/05, *Air Liquide*, bod 48 a spojené věci C-266/04 až C-270/04, C-276/04 a C-321/04 až C-325/04, *Casino France a ostatní*, body 43 a 44.

⁽¹⁰⁸⁾ Spojené věci C-393/04 a C-41/05, *Air Liquide*, bod 45.

⁽¹⁰⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Laboratoires Boiron*, C-526/04, body 55 a 57.

⁽¹¹⁰⁾ Viz v tomto kontextu rovněž článek 2 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, v němž se stanoví, že „státy ESVO přijmou veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z této dohody. Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této dohody.“

⁽¹¹¹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 50; rozsudek ze dne 13. července 1990 ve věci C-2/88, *Imm. Zwartveld a ostatní*, Sb. rozh. 1990, s. I 3365, body 16 až 22 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Delimitis v. Henninger Bräu*, C-234/89, Sb. rozh. 1991, s. I 935, bod 53.

⁽¹¹²⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Roquette Frères*, C-94/00, Sb. rozh. 2002, s. I 9011, bod 31.

⁽¹¹³⁾ Úř. věst. L 274, 26.10.2000, s. 19 a dodatek EHP č. 48, 26.10.2000, s. 33. Tato kapitola odpovídá Oznámení o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Komisí v oblasti státní podpory (Úř. věst. C 312, 23.11.1995, s. 8).

možnost požádat Kontrolní úřad o pomoc, tato možnost nebyla vnitrostátními soudy pravidelně využívána. Kontrolní úřad se proto chce znovu pokusit o navázání užší spolupráce s vnitrostátními soudy poskytnutím praktičtějšího a uživatelsky přívětivějšího mechanismu podpory. Přitom čerpá inspiraci ze sdělení Kontrolního úřadu ESVO o spolupráci mezi Kontrolním úřadem ESVO a soudy států ESVO při použití článků 53 a 54 Dohody o EHP ⁽¹¹⁴⁾.

76. Podpora Kontrolního úřadu pro vnitrostátní soudy může mít dvě různé podoby:
- a) Vnitrostátní soud může Kontrolní úřad požádat o předání příslušných informací, které má k dispozici (viz oddíl 2.1 této kapitoly).
 - b) Vnitrostátní soud si může vyžádat stanovisko Kontrolního úřadu ohledně uplatňování pravidel státní podpory (viz oddíl 2.2 této kapitoly).
77. Při poskytování podpory vnitrostátním soudům musí Kontrolní úřad dodržovat svou povinnost zachovat profesní tajemství a zajistit vlastní fungování a nezávislost ⁽¹¹⁵⁾. Při plnění své povinnosti podle článku 3 Dohody o EHP vůči vnitrostátním soudům musí proto Kontrolní úřad zůstat neutrální a objektivní. Jelikož je pomoc Kontrolního úřadu pro vnitrostátní soudy součástí jeho povinnosti hájit veřejný zájem, Kontrolní úřad nemá v úmyslu sloužit soukromým zájmům stran zapojených do případů projednávaných vnitrostátním soudem. Kontrolní úřad proto nevyslechne žádnou ze stran vnitrostátního řízení, pokud jde o pomoc pro vnitrostátní soud.
78. Podpora poskytovaná vnitrostátním soudům podle této kapitoly je dobrovolná a není jí dotčena možnost vnitrostátního soudu požádat Soudní dvůr ESVO o poradní stanovisko týkající se výkladu nebo platnosti práva EHP v souladu s článkem 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

2.1. Předávání informací vnitrostátním soudům

79. Povinnost Kontrolního úřadu napomáhat vnitrostátním soudům při uplatňování pravidel státní podpory zahrnuje povinnost předat příslušné informace, které má Kontrolní úřad k dispozici, vnitrostátním soudům ⁽¹¹⁶⁾.
80. Vnitrostátní soud může mimo jiné Kontrolní úřad požádat o tyto druhy informací:
- a) Informace týkající se probíhajícího řízení Kontrolního úřadu; to může mimo jiné zahrnovat informace o tom, zda dosud probíhá řízení Kontrolního úřadu týkající se konkrétního opatření podpory, zda bylo určité opatření podpory řádně oznámeno v souladu s čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem, zda Kontrolní úřad zahájil formální vyšetřovací řízení a zda již Kontrolní úřad vydal rozhodnutí ⁽¹¹⁷⁾. Nebylo-li rozhodnutí dosud vydáno, vnitrostátní soud může Kontrolní úřad požádat, aby mu sdělil, kdy bude rozhodnutí pravděpodobně přijato.
 - b) Vnitrostátní soudy mohou mimoto Kontrolní úřad požádat o předání dokumentů, které má k dispozici. To může zahrnovat kopie stávajících rozhodnutí Kontrolního úřadu, pokud tato rozhodnutí nebyla dosud zveřejněna na internetových stránkách Kontrolního úřadu, věcné informace, statistické údaje, studie trhu a ekonomické analýzy.
81. S cílem zajistit účinnost spolupráce s vnitrostátními soudy, budou žádosti o informace vyřizovány co nejrychleji. Kontrolní úřad bude usilovat o to, aby vnitrostátnímu soudu poskytl požadované informace do jednoho měsíce ode dne žádosti. Jestliže Kontrolní úřad potřebuje požádat vnitrostátní soud o bližší vysvětlení, tato jednoměsíční lhůta začíná běžet od okamžiku, kdy bylo vysvětlení obdrženo. Pokud Kontrolní úřad musí konzultovat třetí strany, které jsou přímo dotčeny předáním informací, jednoměsíční lhůta začíná běžet od ukončení těchto konzultací. Tak tomu může být například u určitých druhů informací poskytnutých soukromou osobou ⁽¹¹⁸⁾, nebo jsou-li informace poskytnuté jedním státem ESVO požadovány soudem v jiném státě ESVO.
82. Kontrolní úřad musí při předávání informací vnitrostátním soudům respektovat záruky poskytnuté fyzickým i právnickým osobám článkem 122 Dohody o EHP a článkem 14 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem ⁽¹¹⁹⁾. Článek 14 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem zabráňuje členům, úředníkům a jiným zaměstnancům Kontrolního úřadu zveřejňovat informace, na něž se vztahuje povinnost ochrany profesního tajemství. Článek 122 Dohody o EHP stanoví, že zástupci, delegáti a odborníci smluvních stran, jakož i úředníci a ostatní zaměstnanci, a to i po skončení svých funkcí, nesmí vyzrazovat informace, na něž se vztahuje povinnost ochrany profesního tajemství. To se může týkat i důvěrných informací a obchodního tajemství.

⁽¹¹⁴⁾ Úř. věst. C 305, 14.12.2006, s. 19, dodatek EHP č. 62, 14.12.2006, s. 21, body 15 až 30. Toto sdělení odpovídá oznámení Komise o spolupráci mezi Komisí a soudy členských států EU při používání článků 81 a 82 Smlouvy o ES (Úř. věst. C 101, 27.4.2004, s. 54).

⁽¹¹⁵⁾ Rozsudek ze dne 6. prosince 1990 ve věci C-2/88, Imm. *Zwartveld a ostatní*, Sb. rozh. 1990, s. I 4405, body 10 až 11 a rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, Sb. rozh. 1996, s. II 921, bod 93.

⁽¹¹⁶⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 50; rozsudek ze dne 13. července 1990 ve věci C-2/88, Imm. *Zwartveld a ostatní*, body 17 až 22; rozsudek Soudního dvora ve věci *Delimitis v. Henninger Bräu*, C-234/89, bod 53 a rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, body 64 a 65.

⁽¹¹⁷⁾ Po doručení těchto informací může vnitrostátní soud požádat o pravidelné informování o stavu věci.

⁽¹¹⁸⁾ Rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, bod 91.

⁽¹¹⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *Delimitis v. Henninger Bräu*, C-234/89, bod 53 a rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, bod 90.

83. Ze znění článků 3 a 122 Dohody o EHP spolu s článkem 14 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem nevyplývá pro Kontrolní úřad absolutní zákaz předávat vnitrostátním soudům informace, na něž se vztahuje ochrana profesního tajemství. Soudy Evropského společenství potvrdily, že povinnost loajální spolupráce vyžaduje, aby Evropská komise poskytla vnitrostátnímu soudu jakékoli informace, které tento může požadovat ⁽¹²⁰⁾. Kontrolní úřad zastává stejný přístup a domnívá se, že to zahrnuje rovněž informace, na něž se vztahuje povinnost zachování profesního tajemství.
84. Pokud Kontrolní úřad hodlá poskytnout vnitrostátnímu soudu informace podléhající profesnímu tajemství, připojene soudu jeho povinnosti podle článku 122 Dohody o EHP a článku 14 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem. Dotáže se vnitrostátního soudu, zda může zaručit a zda zaručí ochranu těchto důvěrných informací a obchodního tajemství. Nemůže-li vnitrostátní soud takovouto záruku poskytnout, Kontrolní úřad dotyčné informace nepředá ⁽¹²¹⁾. Jestliže však vnitrostátní soud takovouto záruku poskytne, Kontrolní úřad požadované informace předá.
85. Existují další scénáře, kdy Kontrolnímu úřadu může být bráněno v poskytnutí informací vnitrostátnímu soudu. Kontrolní úřad může zejména odmítnout předat vnitrostátnímu soudu informace, pokud by toto poskytnutí informací bylo na překážku fungování Dohody o EHP. Tak by tomu bylo v případě, pokud by zveřejnění ohrozilo plnění úkolů svěřených kontrolnímu úřadu ⁽¹²²⁾ (např. informace týkající se vnitřního rozhodovacího procesu Kontrolního úřadu).

2.2. Stanoviska k otázkám týkajícím se uplatňování pravidel státní podpory

86. Je-li vnitrostátní soud vyzván k použití pravidel státní podpory na projednávaný případ, musí respektovat případná pravidla EHP v oblasti státní podpory a stávající judikaturu soud ESVO a soudů Evropského společenství. Vnitrostátní soud si může mimoto vyhledat vodítko v rozhodovací praxi Kontrolního úřadu a pokynech týkajících se uplatňování pravidel státní podpory, které Kontrolní úřad vydal. Mohou však nastat případy, kdy výše uvedené nástroje neposkytují vnitrostátnímu soudu dostatečné vodítko k dotyčným záležitostem. Na základě svých povinností podle článku 3 Dohody o EHP a vzhledem k důležité a složité úloze, kterou vnitrostátní soudy hrají ve vymáhání pravidel státní podpory, Kontrolní úřad proto vnitrostátním soudům umožňuje vyžádat si stanovisko Kontrolního úřadu k příslušným otázkám týkajícím se uplatňování pravidel státní podpory ⁽¹²³⁾.
87. Taková stanoviska Kontrolního úřadu se mohou týkat mimo jiné všech ekonomických, skutkových a právních otázek, jež vyvstanou v souvislosti s vnitrostátním řízením ⁽¹²⁴⁾. Otázky týkající se výkladu práva EHP mohou evidentně vést rovněž k tomu, že vnitrostátní soud požádá soud ESVO o poradní stanovisko podle článku 34 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.
88. Možný předmět stanovisek Kontrolního úřadu se může týkat mimo jiné těchto otázek:
- a) zda se určité opatření považuje za státní podporu ve smyslu článku 61 Dohody o EHP, a pokud ano, jak má být vypočtena přesná výše podpory. Tato stanoviska se mohou týkat jednotlivých kritérií podle článku 61 Dohody o EHP (například existence výhody poskytnuté státem ESVO nebo ze státních prostředků, možné narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu mezi smluvními stranami);
 - b) zda určité opatření podpory splňuje určité požadavky obecného nařízení o blokových výjimkách, takže není nutné jednotlivé oznámení a neplatí povinnost nečinnosti podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem;
 - c) zda určité opatření podpory spadá do zvláštního režimu podpory, který byl oznámen a schválen Kontrolním úřadem, nebo zda se považuje jinak za existující podporu. Také v těchto případech povinnost nečinnosti podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem neplatí;
 - d) zda existují mimořádné okolnosti (jak je uvedeno v rozsudku Evropského soudního dvora ve věci „SFEI“ ⁽¹²⁵⁾), které by vnitrostátnímu soudu bránily v nařízení úplného navrácení podpory podle práva EHP;
 - e) pokud vnitrostátní soud musí nařídit uhrazení úroků, může Kontrolní úřad požádat o pomoc, co se týká výpočtu úroků a úrokové sazby, která se má použít;
 - f) právní předpoklady žalob o náhradu škody podle práva EHP a otázky týkající se výpočtu vzniklé škody.

⁽¹²⁰⁾ Rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, bod 64 a rozsudek ze dne 13. července 1990 ve věci C-2/88, Imm. *Zwartveld a ostatní*, body 16 až 22.

⁽¹²¹⁾ Rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, bod 93 a rozsudek ze dne 6. prosince 1990 ve věci C-2/88, Imm. *Zwartveld a ostatní*, body 10 a 11.

⁽¹²²⁾ Rozsudek ze dne 6. prosince 1990 ve věci C-2/88, Imm. *Zwartveld a ostatní*, bod 11; rozsudek Soudního dvora ve věci *First and Franex*, C-275/00, Sb. rozh. 2002, s. I 10943, bod 49 a rozsudek Soudu ve věci *Postbank v. Komise*, T-353/94, bod 93.

⁽¹²³⁾ Viz rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, bod 50.

⁽¹²⁴⁾ Avšak viz bod 89 níže.

⁽¹²⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ve věci *SFEI a ostatní*, C-39/94, body 70 a 71, odkazující na stanovisko generálního advokáta Jacobse ve této věci, body 73 až 75; viz rovněž rozsudek Soudního dvora ve věci *RSV v. Komise*, 223/85, Sb. rozh. 1987, s. 4617, bod 17 a rozsudek Soudního dvora ve věci *Komise v. Německo*, C-5/89, Sb. rozh. 1990, s. I 3437, bod 16.

89. Jak bylo uvedeno v odstavci 17, posouzení slučitelnosti opatření podpory s fungováním Dohody o EHP podle čl. 61 odst. 2 a 3 Dohody o EHP patří do výlučné pravomoci Kontrolního úřadu. Vnitrostátní soudům nepřísluší posuzovat slučitelnost opatření podpory. Ačkoliv Kontrolní úřad proto nemůže vydávat stanoviska ohledně slučitelnosti, nebrání to vnitrostátnímu soudu, aby si vyžádal procesní informace, pokud jde o to, zda již Kontrolní úřad posuzuje slučitelnost určitého opatření podpory (nebo zda to má v úmyslu), a pokud ano, kdy bude rozhodnutí pravděpodobně přijato ⁽¹²⁶⁾.
90. Při vydávání stanoviska se Kontrolní úřad omezí na poskytnutí požadovaných věcných informací nebo hospodářského či právního vyjasnění vnitrostátnímu soudu, aniž by posuzoval skutkovou podstatu případu projednávaného vnitrostátním soudem. Stanovisko Kontrolního úřadu navíc není pro vnitrostátní soud právně závazné.
91. V zájmu zajištění co nejúčinnější spolupráce s vnitrostátními soudy budou žádosti o stanoviska Kontrolního úřadu zpracovávány co nejrychleji. Kontrolní úřad bude usilovat o to, aby vnitrostátnímu soudu poskytl požadované stanovisko do čtyř měsíců ode dne žádosti. Jestliže Kontrolní úřad potřebuje požádat vnitrostátní soud o bližší vysvětlení týkající se jeho žádosti, tato čtyřměsíční lhůta začíná běžet od okamžiku, kdy bylo vysvětlení obdrženo.
92. V této souvislosti je však nutno poznamenat, že obecná povinnost vnitrostátních soudů chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru platí rovněž v období, v němž Kontrolní úřad připravuje požadované stanovisko. Důvodem je to, že (jak bylo objasněno v odstavci 59, povinnost vnitrostátního soudu chránit individuální práva podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru platí bez ohledu na to, zda se dosud očekává výrok Kontrolního úřadu, či nikoli ⁽¹²⁷⁾.
93. Jak již bylo uvedeno v odstavci 77 této kapitoly, Kontrolní úřad před vydáním svého stanoviska vnitrostátnímu soudu nevyslechne strany. Předložení stanoviska Kontrolního úřadu pro vnitrostátní řízení podléhá příslušným vnitrostátním procesním pravidlům, která musí respektovat obecné zásady práva EHP.

2.3. Praktické otázky

94. Vnitrostátní soudy mohou směřovat veškeré žádosti o podporu podle oddílů 2.1 a 2.2 této kapitoly a jakékoli jiné písemné nebo ústní dotazy týkající se politiky státní podpory, které se mohou objevit v jejich každodenní práci na adresu Kontrolního úřadu ESVO:

EFTA Surveillance Authority
Rue Belliard 35
B-1040 Brussels
Belgie

Telefon: +32 22861811
Fax: +32 22861800
E-mail: registry@eftasurv.int

95. Kontrolní úřad uveřejní ve své výroční zprávě shrnutí týkající se spolupráce s vnitrostátními soudy podle této kapitoly. Svá stanoviska a připomínky může rovněž zpřístupnit na svých internetových stránkách.

3. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

96. Tato kapitola je vydána s cílem napomoci vnitrostátním soudům při uplatňování pravidel státní podpory. Nezávazuje vnitrostátní soudy, ani neomezuje jejich nezávislost. Tato kapitola se nedotýká práv a povinností států ESVO a fyzických nebo právnických osob podle práva EHP.
97. Tato kapitola nahrazuje stávající kapitolu pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře o spolupráci mezi vnitrostátními soudy a Kontrolním úřadem ESVO v oblasti státní podpory.
98. Kontrolní úřad hodlá provést přezkum této kapitoly pět let po jeho vstupu v platnost.

⁽¹²⁶⁾ Viz odstavec 80 výše.

⁽¹²⁷⁾ To může zahrnovat rovněž předběžná opatření uvedená v oddílu 1.2.6 výše.